

Vår referens

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

040/044- 25 25 54

Beslut om bildande av naturreservatet Tyingemossen i Osby kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Skala 1:10 000

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Tyringemossen
Kommun	Osby
Församl.	Loshult
DOS-ID. Nr	1005824
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheterna	Västermyr 1:1 (del av)
Markägare	Enskild
Läge	Cirka 20 km nordöst om Osby
Kartblad	Topografisk karta: 4ESV Ekonomiska kartan: 04E2a
Koordinater	Y:452140, X:6261220 (SWEREF 99)
Naturgeogr. reg.	12 A Sydöstra Smålands skogs- och sjörika slättområde
Nyttjanderätter & Gemensamhets- anläggningar	Se bilaga 2
Areal	28,17 ha totalt, varav cirka 14,8 hektar öppen myrmark 1,9 hektar degenererad mosse och 10,3 hektar skogklädd myr och 1 hektar brandfältsskog
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och restaurera en ornitologiskt, botaniskt, geologiskt och hydrologiskt värdefull myr.

Syftet nås genom att:

- Långsiktigt bevara, restaurera och utveckla myrens naturliga hydrologi, vegetation och djurliv,
- Långsiktigt bibehålla gynnsam bevarandestatus för förekommande Natura 2000-naturtyper och arter,
- Ge allmänheten möjlighet att uppleva områdets natur, dock i sådan omfattning att risk för skador på områdets biologiska värden inte uppstår.

Nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, schakta, dika, rensa befintliga diken eller fylla ut,
2. uppföra byggnad, mast, luftledning, vindkraftverk eller annan anläggning,
3. åstadkomma körsador,
4. plantera eller så växter,
5. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
6. bedriva jakt på skogshönsen orre, tjäder och järpe.
7. sprida kalk, aska, gödnings- eller jordförbättringsmedel,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

8. uppföra jakttorn.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. röjning, gallring, avverkning av träd och buskar,
3. uppsättning av holkar,
4. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
5. undersökningar och miljöövervakning av djur- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

6. restaurering av myrens hydrologi,

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar, är det förbjudet **att**

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning, exempelvis genom att spränga, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada torvmarken, terrängformer, levande eller döda träd eller stubbar,
2. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter eller vedlevande svampar, bär och matsvamp för husbehov undantagna,
3. avsiktligt störa eller påverka djurlivet,
4. elda,
5. anordna orientering, snitslade spår eller motsvarande,
6. medföra hund eller annat husdjur som ej hålls i koppel,
7. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

8. fanga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
9. utplacera främmande föremål (tex geocachar eller dylikt).

Undantag från föreskrifter

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för:

- åtgärder i samband med förvaltarens skötsel, utveckling eller tillsyn av området,
- uppsättning av informations- och naturreservatsskyltar samt gränsmärken.
- underhåll av lagakraftvunna dikesföretag,
- underhåll av brukningsvägar och i fastighetsregistret inskrivna nyttjanderätter,
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör.

Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.

- A3 utgör ej hinder att en gång per kalenderår och efter samråd med förvaltaren kör ut med flerhjulsdrevet fordon med lågtrycksdäck för underhåll av jaktorn,
- A3 utgör ej hinder för jakträttsinnehavaren att med flerhjulsdrevet fordon med lågtrycksdäck hämta fällda älgar i samband med jakt, körskador ska minimeras så långt möjligt,
- A5 efter samråd med förvaltaren, jakträttsinnehavarens siktröjning av skjutgator i anslutning till jaktorn,
- C3, C6 och C7 gäller ej i samband med jakt.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Naturgeografiska förhållanden

Tyringemossen utgör en del av Vakö myr som är ett av Sydsveriges största myrkomplex på gränsen mellan Skåne och Kronobergs län. Den sammanlagda ytan är drygt 13 km², varav drygt 3 km² ligger i Skåne län. I Kronobergs län har cirka 968 hektar av myren skyddats som naturreservat. Det pågår en reservatsbildning på merparten av resterande del av Vakö myr på den skånska sidan. Det naturreservatet omfattar cirka 217 hektar, varav cirka 125 hektar öppen myr. Beslutet om Tyringemossen omfattar ett skydd av cirka 28 hektar. Till sin karaktär är Vakö myr ett komplex av koncentriskt välvda högmossar. Myren är belägen i en svacka i en flack terräng och avvattnas genom ett flertal bäckar både mot norr och söder. Den centrala delen av Vakö myr utgör en i stort sett trädlös öppen mosse på ca 6 km², varav endast en mindre del, cirka 14 hektar, ingår i detta naturreservat. Här finns tydligt utbildade tuvor och höljor. I Tyringemossens ytterområden växer ungskog av tall och björk som är uppkommen efter branden år 1992, då hela Tyringemossen och stora delar av Vakö myr brann. Det finns

fortfarande kvar döda stående tallar som vittnar om branden. Enstaka levande tallar som undkom branden finns också.

Geovetenskapliga- och hydrologiska bevarandevärden

Vakö myr är beläget i gränsområdet mellan Sydöstra Smålands skogs- och sjörika slättområde och Nordöstskaånes barrskogskulturlandskap knappt 150 meter över havet. Berggrunden utgörs av näringsfattig gnejs i hela området. De lösa jordarterna utgörs av torv (död vitmossa som kompakterats). Den årliga tillväxten för hydrologiskt intakta myrar uppgår till cirka 1mm/år). Lindhultsåsen är en större nord-sydlig orienterad isälvsavlagring som genomkorsar Vakö myr. I reservatets västligaste del sticker några av isälvsavlagringens små kullar, bestående av grus och grusig sand, upp genom torven. Det är inte otänkbart att åsen påverkar mossens hydrologi och avrinning. Vakö myr ligger inom Helgeåns avrinningsområde Tillrinningsområdet är ca 16 km², varav största delen utgörs av myren själv. Förutom öar och uddar är andelen fastmark begränsad till kantonerna som dräneras i riktning mot myren. Inom reservatet har det bedrivits torvtäkt inom ett cirka 2 hektar stort område. Därutöver finns ett 10-tal stora diken ute och i kanten av myren. Den tidigare torvtäktens verksamhet och diken har medfört att laggkärret har förstörts. Det stora krondiket i södra delen som går i öst-västlig riktning är djupast i den västra delen. Ju längre österut man kommer ju grundare och mer igenvuxet är det för att i princip helt försvinna i anslutning till den tidigare torvtäkten.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Fram till början av 1800-talet var nyttjandet och påverkan på myren begränsad. Myren hade ett större utbredningsområde innan omfattande dikningsföretag utfördes främst på 1800-talet. Det man vann var mestadels lågproduktiv skogsmark, men även jordbruksmark. Det är också först under början av 1800-talet som flertalet av de många torpen etablerades i hela myrområdet på fastmarksholmar och dess närmaste omgivningar.

Under 1:a världskriget, och den energibrist som uppstod, påbörjades en storskalig mer industriell torvbrytning i de båda sydliga vikarna av Vakö myr, framförallt sydväst om Tyingemossen. Denna verksamhet pågick fram till år 1948. År 1992 meddelades en bearbetningskoncession på delar av Tyingemossen, utanför naturreservatet. Koncessionen gäller till och med 2017 års utgång.

Den händelse i modern tid som påverkat myren mest är den stora branden sommaren 1992. Nästan hela myren brann med undantag för den norra delen i Kronobergs län. Intensiteten i branden varierade, men framför allt i den sydvästra delen av myren spred sig branden i vindriktningen in över fastmarken och ett totalt ca 150 ha, varav ca 80 ha i Skåne, stort skogsmarksområde brann ned innan regn och brandbekämpningsinsatserna släckte elden.

Biologiska bevarandevärden

Vegetationen på kalmossen är artfattig och kan delas upp i ristuvor, fastmattor och lösbottnar. Branden år 1992 har påverkat vegetationen genom att tuvigheten har minskat och därmed vegetationen på dessa. Tuvigheten har dock successivt återbildats, även om processen är långsam och ojämn. Ristuvorna domineras av främst ljung (*Calluna vulgaris*), men även av kråkbär (*Empetrum nigrum*), tranbär (*Vaccinium oxycoccos*), klockljung (*Erica tetralix*), rosling (*Andromeda polifolia*), tuvsäv (*Trichophorum cespitosum*), rundsileshår (*Drosera rotundifolia*) och hjortron (*Rubus chamaemorus*). Bottenskiktet domineras av de torvuppbyggande vitmossorna, i de torraste partierna förekommer lavar, främst *Cladonia*arter. Fastmattor utbreder sig i grunda höljor som är vattendränkta enbart under en kortare del av vegetationsperioden. I fältskiktet växer främst tuvull (*Eriophorum vaginatum*), tuvsäv, klockljung, tranbär och rundsileshår. Bottenskiktet består av till stor del samma vitmossor som på tuvorna, utom i de blötaste delarna, där flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*) dominerar. Lösbottnar är till största delen nakna höljor utan slutet bottenskikt. Artsammansättningen är liknande den i fastmattorna, men arterna växer glesare. Karaktäristiskt för Vakö myrs lösbottnar är frekvent förekomst av vitag (*Rhynchospora alba*) och storsileshår (*Drosera anglica*).

På Tyingemossen häckar eller uppehåller sig ett antal fågelarter som är upptagna i EU:s fågeldirektiv och för vilka särskilda skyddsområden ska avsättas, däribland grönbena, orre, pärl- och spurvuggla. Ytterligare en fågelart som har observerats i närområdet och som på sikt kan etablera sig är nattskär, som är en rödlistad art (missgynnad NT) och som trivs i gles tallskog. Tidigare har Vakö myr utgjort en bra häckningslokal för ljungpipare (som kräver stora öppna områden utan uppslag av tall). I dagsläget är ljungpiparen troligen helt utgången som Skånsk häckfågel. Ljungpipare häckar dock på den småländska sidan av Vakö myr med några exemplar.

Myren är även viktig att bevara för sin vattenhållande förmåga. Myrar fungerar som stora vattenmagasin och läcker sakta ut vatten under torrare perioder. Därav anses myrar ha en viktig roll att fylla för att motverka klimatförändringarna med mycket nederbörd på vintern och torra somrar.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till myren på den Skånska sidan är ännu så länge begränsad jämfört med på Kronobergs sidan. Besökare som tar sig ut till den öppna myren möts av en hänförande storslagenhet och en i det närmaste total tystnad. Myrens intressanta fågelfauna utgör en stor attraktionskraft bland ornitologer. Åren efter den stora branden var myren ett populärt besöksmål bland allmänheten. Naturreservatet kan nås till fots från den enskilda skogsbilväg, som utgår från västra delen av Hökön. Det är cirka 1,5 kilometer från Hökön ut till naturreservatet.

Skäl för beslut

Enligt 7 kap 4 § Miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året. Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild

rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området. Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna naturreservatet har stora naturvårdsvärden och potential att få ännu högre värden. Föreslaget naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende internationell, nationell och regional samt kommunalnivå och omfattas eller ingår i:

- **Natura 2000 SCI område:** Hela området utgörs av ett Natura 2000 SCI område, SE0420286.
- **Riksintresse avseende naturvård:** Hela området ingår i ett större område som utpekats som riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken (N13). Värdet består av en stor väl utbildad svagt välvd mosse.
- **Naturvårdsprogrammet:** Området har tilldelats klass 1 (klass 1 högsta naturvärde, klass 2 mycket höga naturvärden och klass 3 höga naturvärden) i länets naturvårdsprogram.
- **Myrskyddsplan för Sverige:** Området är upptaget i den nationella myrskyddsplanen över myrar som bör säkerställas. Hela området är utpekats som en värdekärna.

- **Angränsar till befintligt naturreservat:** Tyingemossen angränsar till naturreservatet Vakö myr i Kronobergslän, vilket inrättades år 1998. Resterande merpart av Vakömyr i Skåne län är också under naturreservatsbildning.

Tyingemossen utgör en viktig del av Vakö myr. Vakö myr har stora botaniska och zoologiska värden, främst genom sin storlek och relativa orördhet med välutbildade strukturer och att den innehåller naturliga brandsuccessioner. Myren har stor betydelse som vattenhållande magasin. Området är genom sin storlek och unika miljö intressant för friluftslivet. Ute på den öppna myren ges en hänförande storslagenhet och i det närmaste total tystnad.

Ett permanent skydd av naturreservatet Tyingemossen medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålet myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, god bebyggd miljö och ett rikt växt och djurliv.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara och restaurera en värdefull naturmiljö med dess biologisk mångfald och skyddsvärda arter samt tillgodose behov av områden för friluftsliv bör Tyingemossen avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 3) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-

och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.

- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Ärendets handläggning

Vakö myr uppmärksammades av länsstyrelsen i Kronobergs län redan år 1973. Efter att naturvärdesinventeringar gjorts påbörjades naturreservatsbildningen i Kronobergslän år 1980. I samband med detta uppmärksammades också naturvärdena på Vakö myr av dåvarande länsstyrelsen i Kristianstads län som år 1983 pekade ut området i rapporten "Myrar i Kristianstads län" som ett skyddsvärt myrobject (del av nr 153, Osby kommun).

Med anledning av branden sommaren år 1992 blev det aktuellt att införliva delar av brandfältet och utöka det blivande naturreservatet på båda sidor länsgränsen. Processen blev fördröjd av olika orsaker. I Kronobergs län fullbordade man processen och bildade naturreservat i december år 1998 av den småländska delen av Vakö myr.

Intrångsersättning har år 1993 utgått till den dåvarande markägaren.

Inför bildandet av naturreservatet har vissa föreskrifter ändrats gentemot de föreskrifter som intrångsersättningen år 1993 avsåg. En ny överenskommelse om intrångsersättning, baserad på de uppdaterade föreskrifterna, har år 2013 undertecknats av nuvarande markägare.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

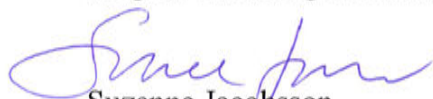
Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av tf. länsöverdirektör Suzanne Jacobsson. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, planhandläggare Hanne Haas, länsassessor Magnus Lindskog och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Suzanne Jacobsson

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Utdrag ur fastighetsregistret, nyttjanderätter och gemensamhetsanläggningar
3. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Vår referens

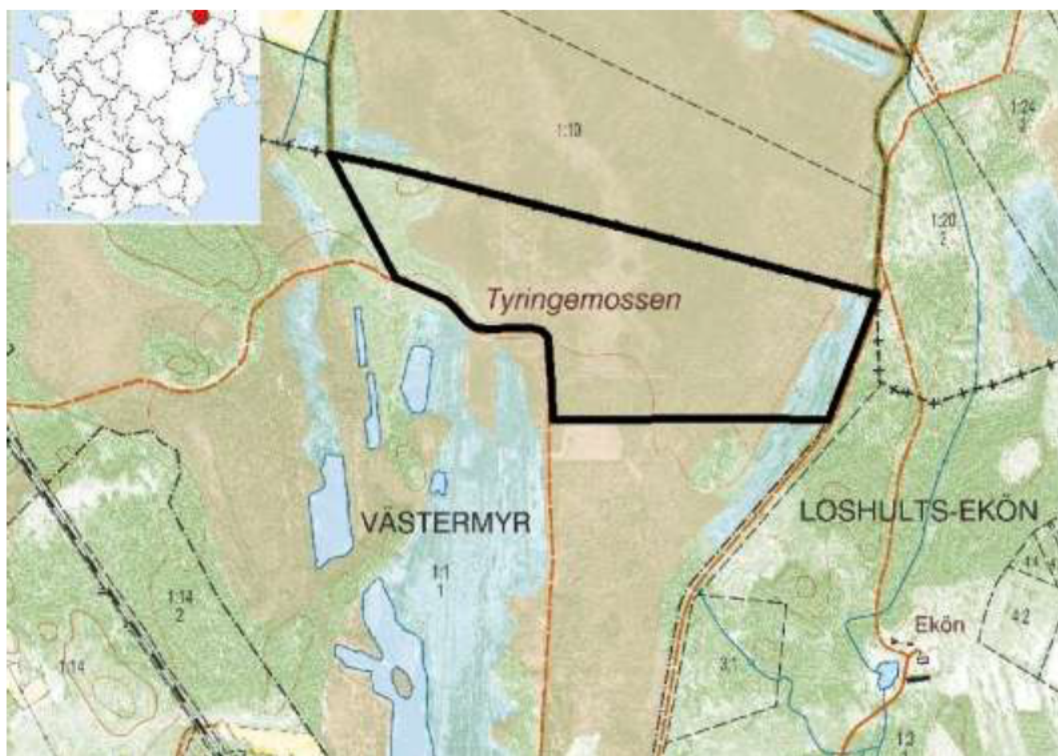
Miljöavdelningen

Johan Johnmark

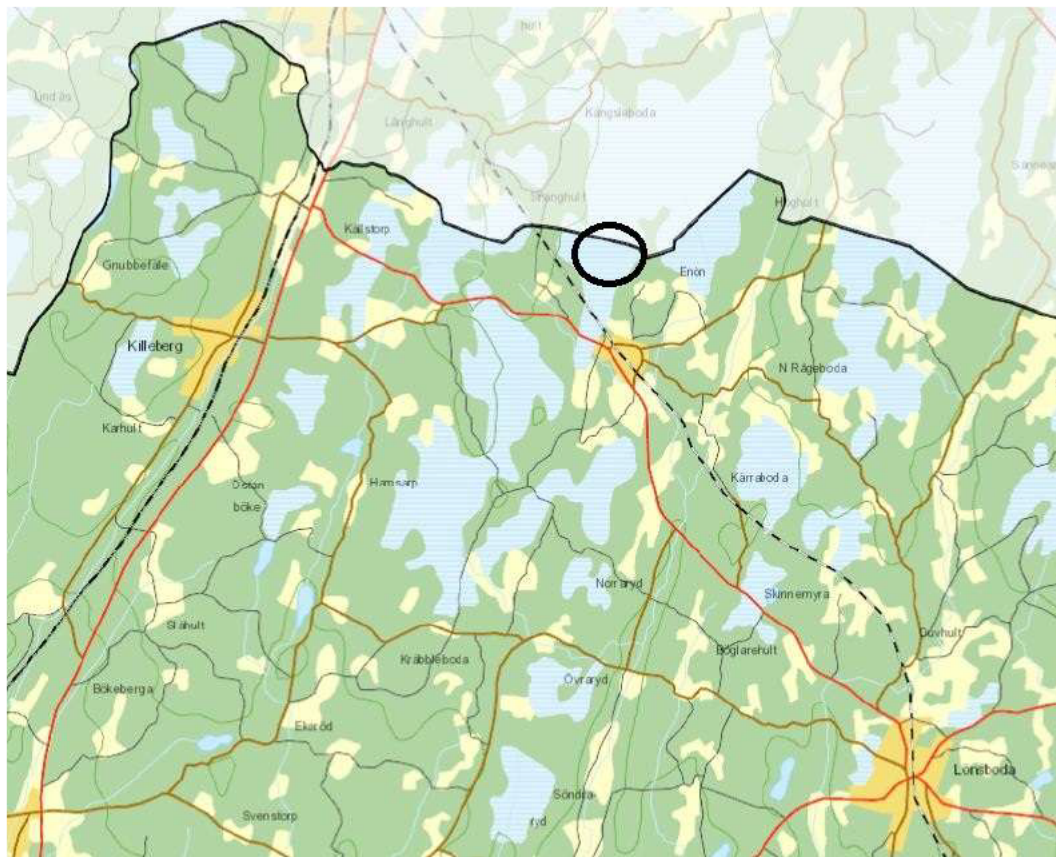
040/044 - 25 25 54

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 25 april 2013 om Naturreservatet Tyingemossen i Osby kommun.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan. Skala 1:10 000

Översigtskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala 1:100 000

Johan Johnmark

Kopia för kännedom till:

Akten